

Sectorupdate Zorg & Welzijn

De sector Zorg en Welzijn omvat diverse branches zoals de verpleeg-, verzorgingshuizen, thuiszorg (VVT) en ziekenhuizen, maar ook welzijn, jeugdzorg en kinderopvang. Landelijk biedt de totale sector werkgelegenheid aan bijna 1,3 miljoen mensen. In de regio Rijnmond werken zo'n 85.000 mensen in de sector zorg en welzijn. De Sectorupdate Zorg & Welzijn biedt tweemaal per jaar een overzicht van arbeidsmarktvraagstukken.

De arbeidsmarkttekorten hebben de volle aandacht onder andere via het programma 'Werken in de zorg' van het Ministerie van VWS en de Regionale Actieplannen Aanpak Tekorten (RAAT). Met aanvullende leerwerkafspraken verbindt de sector – vertegenwoordigd door deRotterdamseZorg - zich aan het Rotterdams Leerwerkakkoord. De gemeente Rotterdam biedt subsidie van € 500.000 per jaar - gedurende deze collegeperiode – voor een extra impuls aan leerwerk maatregelen en ondersteuning van de collectieve implementatiekracht.

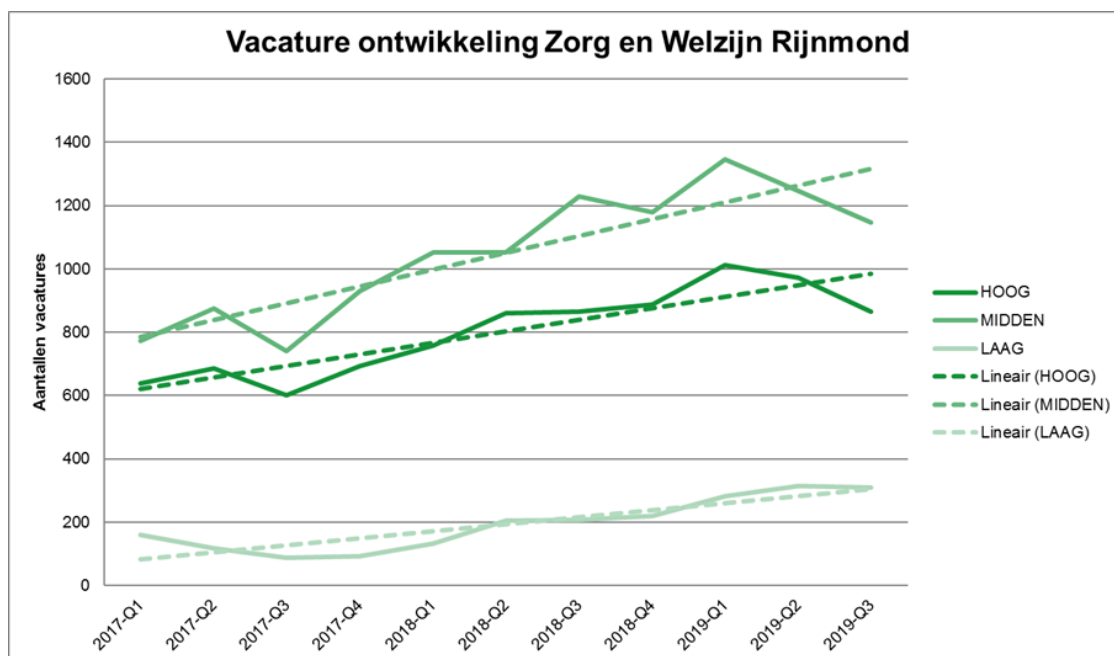
Samenvatting	
1	Toeleiden Aan het werk De prognose toont een verwacht tekort van 1.200 zorgmedewerkers in 2022. Dat is minder dan vorig jaar voor 2021 voorspeld was, maar we zijn er nog niet.
2	Opleiden Van school naar werk - In Rijnmond stromen in het mbo en hbo dit schooljaar 700 studenten meer in dan vorig jaar. - Vanzelfsprekend moeten voor hen ook passende stages en begeleiding gevonden worden. De regionale stagemonitor gaat daarbij ondersteunen.
3	Behouden Van werk naar werk - Behoud blijft prioriteit houden. - Zo'n 44% van de medewerkers ervaart hoge tot zeer hoge werkdruk, 78% is echter over het algemeen tevreden of zeer tevreden - Het verzuim stabiliseert (5,51% in Q3 2019), maar er is weinig uitzicht op echte verlaging (leeftijdsopbouw personeel)
Context en beleid	
- Op 11 december presenteert wethouder Sven de Langen, samen met Rotterdamse partners <i>Gezond010: het akkoord</i> - Er gaat definitief een streep door het wetsvoorstel BIG-II - Het kabinet investeert in 2020 88 miljard euro in de zorg, ruim 3 miljard meer dan vorig jaar, met name voor jeugd en ouderen in verpleeghuizen. - Bijna 1 op de 12 jongeren krijgt jeugdzorg. Ministers De Jonge en Dekker doen verbetervoorstellen voor de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.	
Advies	
- Oriënteren op de zorg en voorbereiden voor duurzame instroom - Betere onboarding door passende begeleiding - Programmatistische aanpak op vitaliteit en skills voor de toekomst;	

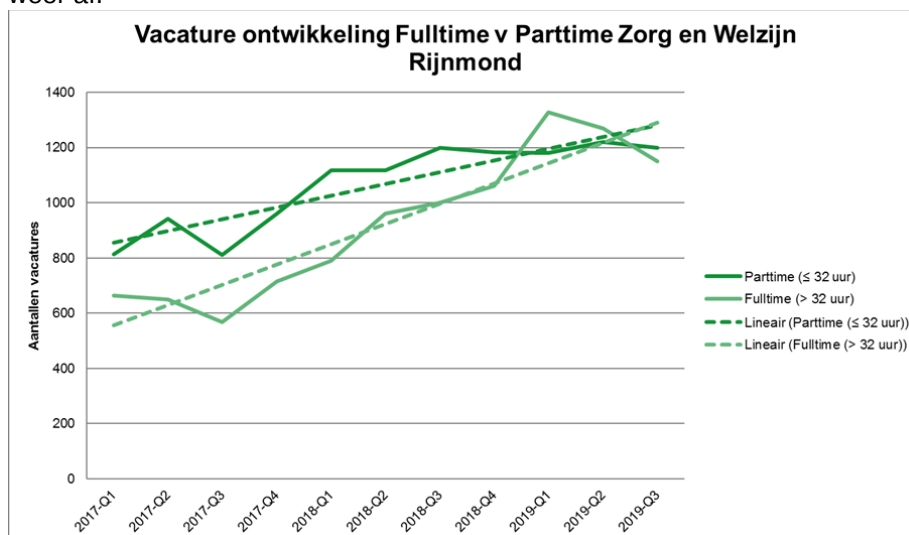
1 Toeleden | Aan het werk

Uit cijfers van het CBS¹ blijkt dat er meer werknemers in de zorg komen dan er weggaan. De instroom van werknemers in de sector zorg en welzijn is sinds het laatste kwartaal van 2016 groter dan de uitstroom. Het saldo is vanaf begin 2017 vrijwel elk kwartaal groter. Het aantal werknemers in de sector neemt daardoor steeds sneller toe.

De data-site rijnmondinzicht.nl² laat zien dat het aantal nieuw ontstane vacatures op alle opleidingsniveaus voor zowel zorg als welzijn groeit. De trendlijnen over de periode 2017 tot en met september 2019 vertonen een stijging, al is er in de laatste kwartalen een terugval.

Het aantal full-time en part-time vacatures liggen ongeveer op gelijk niveau. In het verleden waren deeltijd vacatures in de meerderheid. Laatste kwartalen nemen de voltijdsbanen echter weer af.

¹ CBS (28 november 2019) In- en uitstroom werknemers zorg en welzijn, 2e kwartaal 2019.

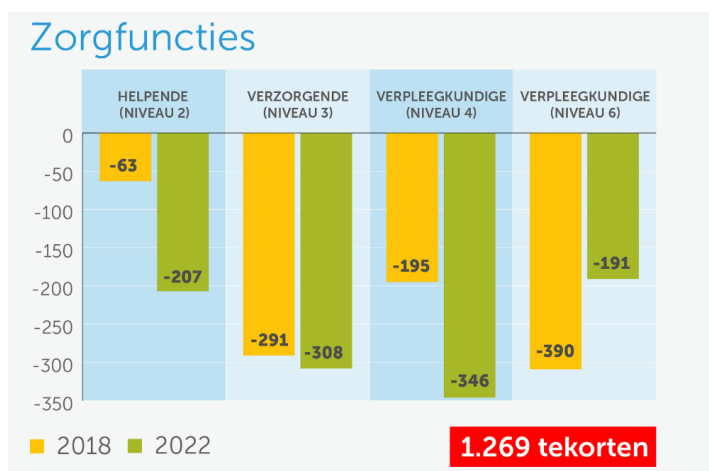
² Aad van der Werf, Strategisch Arbeidsmarkt Adviseur (december 2019) bewerking data

Het aantal vacatures voor Vrijwilligers (feitelijk geen betaald werk, geeft wel beeld van de vraag naar zorg-ondersteuning) is sterk gestegen sinds vorig jaar en vormt inmiddels de grootste groep. Ook de vraag naar Medewerkers Buitenschoolse Opvang, Activiteitenbegeleiders, Woonzorgmedewerkers en Begeleiders gezinsvervangend tehuis zijn ook flink toegenomen. De vacatures voor Verzorgende IG en Verzorgende kunnen bij elkaar opgeteld worden (technisch lastig te tellen).

Prognoses

De prognoses van de RotterdamseZorg³ laten een verwacht tekort van ruim 1.200 zorgmedewerkers in 2022 zien. De tekorten zitten met name bij de verpleegkundigen op mbo niveau (346) en verzorgenden (308). Door de tekorten op de niveaus 3 en 4 neemt ook de vraag naar helpenden (niveau) 2 toe. Deze toenemende vraag gaat ook tot tekorten leiden. In de prognose van vorig jaar werd een tekort van ruim 2.100 personen voorspeld. De inspanningen op RAAT lijken effect te sorteren.

³ deRotterdamseZorg (23 mei 2019) e-zine met prognoses regionale Strategische PersoneelsPlanning

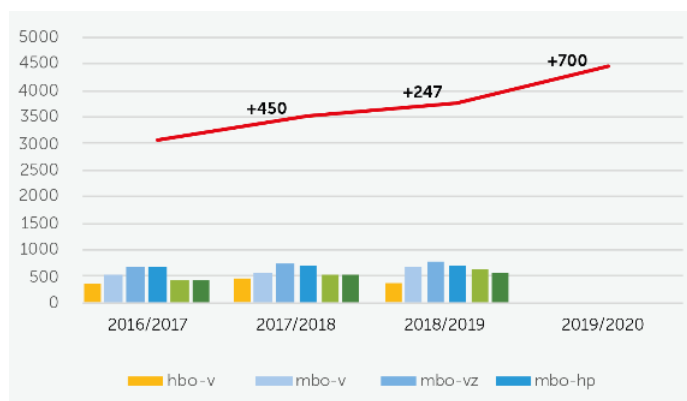

Uit de AZW werkgeversenquête⁴ komen zijn de personeelstekorten en moeilijk vervulbare vacatures als belangrijke thema's voor de werkgevers naar voren. Uit het onderzoek blijkt dat 3 op de 10 werkgevers in de komende 12 maanden een personeelstekort voorziet in bepaalde functie. Ruim twee derde van de openstaande vacatures is moeilijk vervulbaar.

2 Opleiden | Van school naar werk

Instroom zorgopleidingen

Het aantal studenten dat voor een zorgopleiding kiest in de regio Rotterdam-Rijnmond⁵ is dit studiejaar flink toegenomen. In het mbo en hbo samen stromen circa 700 studenten meer in dan vorig jaar. Het creëren van stageplekken zal ook de komende jaren nog een grote opgave zijn. Daarom ontwikkelden projectleiders een speciale stagemonitor, die vraag en aanbod in de regio op elkaar af stemt. Daarbij blijft voldoende, goede begeleiding essentieel voor het op peil houden van het opleidingsrendement

Hbo studenten

De Hogeschool Rotterdam meldt⁶ dat in Rotterdam komend schooljaar meer dan het dubbele aantal studenten begint met de hbo-opleiding verpleegkunde. De HR staat een 'gecontroleerde groei' voor met oog voor voldoende docenten, lokalen en stageplekken en de kwaliteit van de opleiding. Vanwege de personeelstekorten in de zorg is besloten de numerus fixus los te laten. Uit landelijke cijfers bleek eerder dat bijna de helft van de verpleegkundestudenten uitvalt tijdens de opleiding en nog eens 14% na het afstuderen.

STAP

Het kabinet⁷ wil dat meer mensen de weg vinden naar financiering voor leven lang ontwikkelen. Daarom vervangt het kabinet de fiscale scholingsaftrek met het STAP-budget (STimulans ArbeidsmarktPositie). Daarmee kunnen per jaar zo'n 100.000 tot 200.000 mensen - zowel werkenden als niet-werkenden - aanspraak maken op een persoonlijk ontwikkelbudget van €1000 tot €2000 per persoon.

⁴ AZW (30 september 2019) Resultaten werkgevers- en werknemerspanels 2019 Zorg en Welzijn

⁵ deRotterdamseZorg (oktober 2019) Flinke toename zorgstudenten

⁶ AD (29 juni 2019) Goed nieuws voor Rotterdamse zorg: ware run op opleiding verpleegkundige

⁷ Ministerie SZW en Ministerie OCW (03 juni 2019) Kamerbrief Voortgang individuele leerbudgetten

3 Behouden | Van werk naar werk

Werktevredenheid

CBS⁸ voert voor het onderzoeksprogramma Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW) metingen uit bij werkgevers en werknemers over de arbeidsmarkt, scholing, vaardigheden en gezond en veilig werken. Daaruit blijkt dat de tevredenheid over het werk groot is bij mensen die werken in de zorg. Zo geeft 78% van de werknemers in de zorg- en welzijnssector aan over het algemeen tevreden of zeer tevreden te zijn met hun werk. Vrijwel alle (ruim 90%) van de medewerkers vindt dat ze inhoudelijk leuk werk hebben. Daarnaast vindt 78 procent de sfeer op de afdeling waar ze werken plezierig.

Exit

De maatschappelijk opdracht die we hebben vastgelegd in de RAAT+DAAD, is 10% minder uitstroom uit de sector. deRotterdamseZorg ziet in het Exitonderzoek⁹ dat vertrekkende medewerkers het meest tevreden zijn over de manier waarop collega's in het team of op de afdeling met elkaar omgaan (score is 3.6 op een schaal van 5) en het minst over de manier van leidinggeven (score is 3.0). De voornaamste vertrekredenen zitten in het niet kunnen leveren van de kwaliteit van zorg en welzijn (42%), de stijl van leidinggeven niet goed vinden (29%) en te weinig waardering krijgen van leidinggevenden (28%). In de benchmark komt naar voren dat de regio Rotterdam-Rijnmond op alle items iets lager scoort dan het landelijk gemiddelde. Voor wat betreft de verwachtingen ten aanzien van de nieuwe werkplek wordt nog steeds het hoogste gescoord op het inhoudelijk interessanter werk vinden (44%). Persoonlijke ontwikkeling (40%) en een hoger salaris (37%) vullen de top 3 aan.

Leven Lang Ontwikkelen

In het afgelopen jaar heeft 79% van de werknemers een scholing gevolgd. Opvallend genoeg geeft 77% van de medewerkers die geen scholing heeft gevolgd, aan daar ook geen behoefte aan te hebben.

Werkdruk en regeldruk

Bijna 44 procent van de werknemers in de zorg- en welzijnssector ervaart een hoge tot zeer hoge werkdruk, blijkt uit de AZW enquêtes. Bovendien is die werkdruk volgens bijna 2 op de 3 werknemers in het jaar voorafgaand aan de enquête toegenomen. Ook bijna de helft van de werkgevers in de sector geeft aan dat de werkdruk is opgelopen. Iets meer dan de helft van de werkgevers (52%) nam in de afgelopen 12 maanden maatregelen om de uitstroom van personeel tegen te gaan. Het meest genoemde aandachtspunt is het verbeteren van de werksfeer en sociale contacten (32%).

Zorgprofessionals in de langdurige zorg besteden gemiddeld 35% van hun werkbare tijd aan administratieve taken, meldt Berenschot¹⁰. Dit betekent een stijging van 4 procent ten opzichte van vorig jaar, en zelfs tien procent meer dan in 2016-2017. Het percentage verschilt per sector en is het hoogst in de GGZ (40%) en het laagst binnen de Gehandicaptenzorg (33%).

⁸ AZW (30 september 2019) Resultaten werkgevers- en werknemerspanels 2019 Zorg en Welzijn

⁹ deRotterdamseZorg (31 oktober 2019) Digitale nieuwsbrief

¹⁰ Berenschot (24 september 2019) Rapportage administratieve belasting Langdurige Zorg

De Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV)¹¹ constateert dat het tekort aan huisartsen te weinig aandacht krijgt in de VWS-begroting. Het kabinet gaat kijken naar het functioneren van het huidige stelsel, een aanpak voor de langere termijn. Er moeten echter ook op de kortere termijn forse verbeteringen plaatsvinden vooral vanwege de werkdruk.

Arbeidsverhoudingen

Op woensdag 20 november hebben ziekenhuismedewerkers in het hele land hun werk neergelegd in niet-spoedeisende zaken ¹². Vakbonden FNV, FBZ, NU'91 en CNV vragen een structurele salarisverhoging en verlichting van de werkdruk. Eind september deed de NVZ een nieuw voorstel. Dat voorstel hebben de bonden afgewezen.

Verzuim

Vernet¹³ meldt dat het verzuimpercentage in het derde kwartaal van 2019 uitkomt op 5,51%. In het voortschrijdend jaar van kwartaal 4-2018 tot en met kwartaal 3-2019 komt het op 6,07%. Zowel het kwartaal als het voortschrijdend cijfer blijft in de buurt van de percentages van één jaar geleden. De stabilisering van het verzuim geldt echter niet voor elke duurklasse. Het lijkt aannemelijk dat de gemiddelde duur van een verzuimgeval voorlopig niet afneemt. In de categorie jonger dan 26 jaar is het verzuim met 31,2% toegenomen ten opzichte van drie jaar geleden. Bij de oudere leeftijdsgroepen is deze stijging aanzienlijk kleiner. . De hoge stijging in het verzuim in de leeftijdsgroep tot 26 jaar zit vooral bij het langdurig verzuim.

4 Context & beleid

Rijksoverheid

Komend jaar is er 88 miljard euro beschikbaar voor de zorg blijkt uit de miljoenennota¹⁴. Dat is ruim 3 miljard meer dan in het jaar ervoor. Het kabinet investeert in de zorg voor jeugd en ouderen in verpleeghuizen. Ook voor de beschikbaarheid van geneesmiddelen en om het werken in de zorg aantrekkelijk te maken wordt extra geld uitgetrokken. Het kabinet komt voor de zomer van 2020 met voorstellen om de zorg in de toekomst betaalbaar en organiseerbaar te houden.

Er is 1,9 miljard voor de stijging van de lonen en prijzen, waarvan ruim 500 miljoen naar de ziekenhuizen gaat. Het kabinet stelt tot en met 2021 ruim € 1 miljard extra ter beschikking voor de jeugdzorg. Daarnaast is er 500 miljoen meer voor de kwaliteit voor ouderen in verpleeghuizen. Bovenop de eerder beschikbaar gestelde 370 miljoen voor het aantrekken en opleiden van personeel komt 50 miljoen euro extra die ook wordt ingezet voor het behoud van de zorgprofessionals. Huisartsen en de wijkverpleging krijgen in 2020 € 100 miljoen extra om meer zorg in de buurt te kunnen bieden. In 2020 stelt het kabinet € 65 miljoen extra beschikbaar aan gemeenten zodat zij zorg en ondersteuning in de eigen omgeving kunnen bieden aan mensen met psychische aandoeningen.

Minister Bruins zet definitief een streep door het wetsvoorstel BIG-II¹⁵. Het gesprek over functiedifferentiatie van verpleegkundigen verplaatst zich wat minister Bruno Bruins (Medische Zorg en Sport) betreft terug naar de verpleegkundigen en de werkgevers.

¹¹ Medisch contact (18 september 2019) LHV: 'Oog voor huisartsentekort ontbreekt'

¹² NOS (17 oktober 2019) Landelijke stakingsdag in ziekenhuizen op 20 november

¹³ Vernet (25 november 2019) Verzuim in de zorg stabiliseert, maar jonge werknemers steeds langer ziek

¹⁴ Rijksoverheid.nl (17 september 2019) Miljoenennota 2020

¹⁵ Rijksoverheid (09 oktober 2019) Minister Bruins: definitief een streep door wetsvoorstel BIG-II

Ministers De Jonge en Dekker¹⁶ doen voorstellen om de jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering beter te ordenen. Rijk en VNG hebben dit voorjaar ook geconcludeerd dat naast het extra geld ook een betere organisatie van het jeugdstelsel nodig is om de beloften van de Jeugdwet te kunnen inlossen. Een niet vrijblijvende manier van (boven--) regionaal samenwerken van gemeenten is nodig om de continuïteit van specifieke vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te borgen.

Gemeente

De Rotterdamse wethouders De Langen en Kurvers investeren 14 mln. in voorzieningen voor ouderen met het uitvoeringsprogramma 'Ouder en Wijzer'¹⁷. Daartoe is 10 juli in Prinsenland de eerste zogeheten 'ouderenhub' geopend, de eerste van in totaal zes in de hele stad gedurende deze collegeperiode. Wonen, welzijn en zorg slimmer worden samengebracht.

Op 11 december presenteert wethouder Sven de Langen, samen met Rotterdamse partners *Gezond010: het akkoord*¹⁸. In *Gezond010: het akkoord* spreken we met elkaar de ambitie uit om de samenwerking aan te gaan voor gezonde en vitale Rotterdammers. De presentatie van het akkoord vormt het startpunt voor de inzet op gezonde en vitale Rotterdammers in de komende vier jaar.

Het gebied rondom het Erasmus MC, Erasmiaans Gymnasium, CBT Rijnmond en Hogeschool Rotterdam is sinds 2 september een rookvrije zone¹⁹. Samen met de gemeente willen zij zo bijdragen aan een Rookvrije Generatie.

Zorgvraag

In het eerste half jaar van 2019 is het aantal jongeren in de jeugdzorg opnieuw gegroeid, meldt Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS²⁰). In de eerste zes maanden van 2019 kregen 366.000 jongeren tot 23 jaar jeugdzorg, wat neerkomt op bijna 1 op de 12 jongeren. De afgelopen vier jaar steeg het aantal jongeren dat jeugdzorg krijgt. In 2015 kregen 319.000 jongeren jeugdzorg, in het eerste half jaar van 2019 zijn dat er 366.000. Onder jeugdzorg vallen jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

De belangrijkste conclusies van de een toekomstverkenning door SCP²¹ en PBL is dat minder mensen mantelzorg kunnen bieden en dat relatief meer mantelzorg van ouderen door andere ouderen geboden wordt. In de vergrijzende Nederlandse samenleving wonen steeds meer ouderen zelfstandig en zullen dat naar verwachting ook in de toekomst blijven doen. Mantelzorg is daarbij een belangrijke factor. Het aantal mogelijke mantelzorgers per zelfstandig wonende 75 plusser zal echter volgens de ramingen afnemen van bijna 5 in 2018 naar 3 in 2040

AZW²² rapporteert over de gevolgen van de decentralisaties van Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet. Werknemers die deel uitmaken van het sociaal team/ het wijkteam werken meer en meer samen met professionals uit andere disciplines en uit andere netwerken. Ook

¹⁶ VWS + J&I (07 november 2019) Kamerbrief Naar een betere organisatie van jeugdhulp, en jeugdreclassering

¹⁷ Gemeente Rotterdam (11 juli 2019) presentatie uitvoeringsprogramma 'Ouder en Wijzer'

¹⁸ Gemeente Rotterdam; 'Gezond010: het akkoord'

¹⁹ www.rotterdam.nl (02 september 2019) Rookvrije zone rond Erasmus MC

²⁰ CBS (31 oktober 2019) Aantal jongeren in jeugdzorg voor vijfde jaar op rij gestegen

²¹ SCP en PBL (08 november 2019) Toekomstverkenning mantelzorg aan ouderen in 2040.

²² AZW (15 oktober 2019) 'De arbeidsmarkt van het sociaal domein'

moet de professional generalistischer – over alle levensdomeinen - kunnen werken. Deze verandering wordt wel omschreven als de opkomst van de T-shaped professional.

Financiën

Een kwart van de ondernemingen in de ggz-sector sloot 2018 af met een verlies²³. De sector kampt met verslechterende financiële resultaten doordat de kosten meer stijgen dan de opbrengsten. De slechtere resultaten worden onder meer veroorzaakt doordat ggz-organisaties meer zorg leverden dan ze vergoed kregen door verzekeraars en gemeenten. Verder stegen de personeelskosten flink door de krappe arbeidsmarkt, vooral de kosten voor personeel dat niet in loondienst is.

De financiële positie van ziekenhuizen is in 2018 verbeterd. Gemiddeld genomen is de sector erg gezond, concludeert Prismant²⁴ na een voorlopige analyse van de jaarrekeningen. Personeelskosten zijn met 3,2% toegenomen en de honoraria van specialisten met 4,0%.

5 Strategisch Arbeidsmarkt Advies Zorg & Welzijn

| Toeleiden | Aan het werk |

Er is sprake van kwantitatieve en kwalitatieve mismatch. Er moet gedacht worden in alternatieven in combinatie met loopbaanpaden en benutten van het arbeidspotentieel van door arbeidsontwikkeling. Instroom in de sector moet duurzaam zijn door goede begeleiding en ondersteuning bij stages, werk en bij flankerende sociaal maatschappelijke problematiek.

- | **Actie Ontwikkelsporen** | Door structurele (zij)-instroom en doorontwikkeling wordt de 'vijver' met arbeidspotentieel voor de sector vergroot. Zorginstellingen, opleiders en gemeente/ WSPR investeren samen. Beschikbare oplossingen – zoals werkplekken, ook bij aanpalende sectoren en onderaannemers, begeleiding, uitwisseling tussen zorginstellingen, scholing - en netwerken worden aan elkaar verbonden. Ambitie is om per jaar 3 à 4 groepen van 20-25 deelnemers via leerwerk-trajecten toe te leiden tot helpende of verzorgende.
- | **Actie Betere onboarding door passende begeleiding** | We komen tot een structurele aanpak voor begeleiding van nieuwe medewerkers. Dit leidt tot betere onboarding. Nieuwe zorgprofessionals - 75 in 2019 en 125 in 2020 - worden extra of met nieuwe vormen begeleid. Effectievere inzet van begeleiding zorgt voor een beperkter beroep op de werkvloer en vermindert de uitstroom van nieuwe medewerkers. Op basis van een business case gaan we begeleiding anders organiseren.

| Opleiden | School naar werk |

Er is veel winst te behalen door in een vroegtijdig stadium te toetsen of potentiële medewerkers het juiste beeld hebben van werken in de zorg en hen ook inzicht te geven in de verschillende werkzaamheden en sectoren. Stapsgewijze instroom – gedoseerd kennismaken met complexe problematiek – en afwisseling in werkzaamheden ter oriëntatie.

- | **Actie Oriënteren en voorbereiden voor duurzame instroom** | We ontwikkelen Voorschakelprogramma's zodat studenten – en in het verlengde, zij-instromers - zich beter

²³ Intrakoop en Verstegen Accountants en Adviseurs (30 augustus 2019) Analyse

²⁴ Prismant (06 juni 2019) Analyse jaarverslagen: ziekenhuizen uit gevarenzone

oriënteren op de praktijk en bewuster kiezen. Jaarlijks worden 150 (BBL en duale) studenten bereikt met Voorschakelprogramma's. Dat levert hoger opleidings- en instroomrendement op. Deze voorschakelprogramma's worden doorontwikkeld en opgeschaald.

| **Behouden** | **Werk-naar-werk** |

De zorgvraag neemt toe in volume en complexiteit. Zorgprofessionals en studenten moeten nu en in de toekomst beschikken over de juiste skills, vaktechnisch maar ook in termen van flexibiliteit, weerbaarheid, et cetera. Om ontwikkelingen en technologieën op een passende manier te kunnen ontsluiten wordt een programmatische aanpak opgezet.

- | **Actie Programmatische aanpak vitaliteit + skills voor de toekomst** | We organiseren een programmatische regionale aanpak voor training en inspiratie van medewerkers op vitaliteit en skills van de toekomst. Zo'n 300 zorgprofessionals zijn in 2020 aan de slag met vitaliteit, digivaardigheid en innovatievaardigheden. Dat levert zorgprofessionals die beter toegerust zijn op de toekomst via training op vitaliteit, innovatie en (digitale) technologie en soft skills. Ook ontstaan er nieuwe vormen van kennisoverdracht, training en aandacht voor anders werken.

| **Innoveren** | **Netwerk & advies** |

De maatschappelijke impact van ontwikkelingen en de aanzienlijke investeringen in de sector maken dat er gezamenlijk en planmatig geopereerd moet worden. Het belang om arbeidsmarktproblematiek in collectief verband aan te pakken is evident, maar er is een spanningsveld met individuele belangen.

- | **Actie RAAT + Leerwerkakkoord** | De cyclus van de regionale Strategische PersoneelsPlanning (rSPP) vormt de onderbouwing voor RAAT+DAAD – het Regionale Actieplan Aanpak Tekorten in Rotterdam-Rijnmond. deRotterdamseZorg coördineert dit in onze regio. De sector verbindt zich aan de maatschappelijke beweging van het Rotterdamse Leerwerkakkoord door aanvullend hierop een aantal leerwerkafspraken te maken.
- | **Actie Bestuurlijk Platform Zorg en Impulsbudget RAAT** | De gemeente onderschrijft het maatschappelijk belang van afstemming en organiseert vier keer per jaar een sectortafel met het Bestuurlijk Platform Zorg. Het BPZ stemt af waar de jaarlijkse subsidie van het Impulsbudget RAAT aan besteed wordt met het doel via het LWA Zorg een versnelling op RAAT te bewerkstelligen.
- | **Actie Ontwikkelsporen voor intersectorale loopbaanperspectieven** | In het Leerwerkakkoord Zorg wordt verkend hoe in samenwerking met andere sectoren intersectorale en sectorbrede loopbaanpaden georganiseerd kunnen worden als 'opstapjes' om door te groeien naar gekwalificeerd professional. Dat biedt meer loopbaanperspectief voor arbeidskrachten en invulling van Leven Lang Ontwikkelen.
- | **Actie Bevorderen vitaliteit** | In combinatie met 'De Vitale Stad' en het Preventieakkoord wordt een appèl gedaan op andere LWA deelakkoorden om te werken aan het thema 'werk is de beste zorg'. Daar waar opportuun en relevant wordt dit thema opgenomen in andere Leerwerkakkoorden.